

NOVADNIEKS

OTRDIEN,
1990. gada 26. jūnijs

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 75 [5079]
Maksa 3 kap.

RAJONA PADOMES SESIJA

Šī gada 20. jūnijā notika 19. sasaukuma Preiļu rajona Tautas deputātu padomes 4. sesija.

Rajona padome noklausījās mandātu komisijas priekšsēdētāja A. Smirnova ziņojumu par atkārtotu vēlēšanu rezultātiem 37. Aizkaines, 45. Riebiņu un 46. Opūgu vēlēšanu apgabalos un atzina šajos vēlēšanu apgabalos ievēlēto deputātu I. Menšikovas, E. Surgunta un I. Meļuskāna pilnvaras.

Pēc tam deputāti izskatīja, kā izpildīts 18. sasaukuma rajona padomes 9. sesijas lēmums par ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanu, un apsprieda turpmākajiem darbiem. Tika pieņemts lēmums, ar kuru iepazīstināsim turpmākajos laikraksta numuros.

Sesijā izskatīts jautājums par tautas pašvaldības izveidošanu Preiļu rajonā un apstiprināta darba grupa ekonomisko un sociālo pamatojumu izstrādei un pašvaldības administratīvo vienību noteikšanai.

Rajona padome izskatīja Latvijas Augstākās Padomes 4. maijā pieņemto Deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu un, trijām deputātiem aturoties, pieņēma lēmumu, kurā izteikts atbalsts Augstākās Padomes Deklarācijai par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu un uzticība Latvijas Republikas Augstākās Padomes izveidotajai valdībai.

Sesijā papildināts rajona izpildkomitejas sastāvs. Par rajona izpildkomitejas locekļi deputāti ievēlēja izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieku celtniecības jautājumos J. Desaini, J. Rozentālu (agrāk strādāja par juriskonsultu Rušonas padomju saimniecībā) ievēlēt par rajona izpildkomitejas sekretāru un izpildkomitejas locekli.

Rajona Tautas deputātu padomes 4. sesijā izskatīja arī vairākus citus jautājumus.

Agrofirma «Sarkanais Oktobris» kolhozā sākusies lopbarības sagatavošana.

Aizvadītajā nedēļā pirmajā iecirknī pjāva zālājus skābsienam. Šo darbu Radziviļišķos veica mehanizators Aleksejs Sabanskis. Bija plānots, ka līdz jūnijam vienu tvertni pie Aizupiešu lielfermas izdosies piepildīt.

Šajā pašā iecirknī, tikai aiz Pleiņiem, kolhoza mehanizatori gatavoja arī skābbarību. Šeit sastopām arī trešā sektora brigadieru Pēteri Pastaru. Viņš pastāstīja, ka sasmalcinātajai zālei pievieno bioloģisko konservantu, un piebilda, ka darbs mehanizatoriem veicofies labi.

ATTĒLĀ: ar zāles smalcinā-
jiem skābbarības gatavošanā
priekšzīmīgi strādā mehanizatori
Georgijs Sobojevs un Aivars
Pokšāns.

J. SILICKA foto

Neatkarīgo komunistu tikšanās

21. jūnijā Preiļu kultūras namā LNKP biedri un atbalstītāji tikās ar LNKP Centrālās Komitejas valdes locekli, LNKP Jēkabpils rajona komitejas pirmo sekretāru Daini Lūsi.

Kā zināms, teica D. Lūsis, Latvijas Komunistiskās partijas 25. kongresā notika šķelšanās un izveidojās Latvijas Neatkarīgo Komunistiskā partija, jo ar veco partiju pa progresa ceļu nav iespējams iet. LNKP mērķis — labāka tautas dzīve labākā sabiedrībā.

Latvija izvēlējusies suverenitātes ceļu — pilnīgu pašnoteikšanos iekšējā un ārējā dzīvē. Latvijas Augstākās Padomes deputātu vairākuma 4. maijā pasludinātā neatkarības Deklarācija jāpiepilda ar reālu saturu.

Latvijas Neatkarīgā Komunistiskā partija drīz sevi būs izmēlusi. Jādomā par nosaukuma maiņu. Varētu būt Latvijas Demokrātiskā partija.

Ir padomā Jēkabpilī izveidot jaunās partijas Latgales koordinācijas centru.

Dainis Lūsis atbildēja uz klātesošo jautājumiem.

Tajā pašā dienā viņam bija tikšanās ar LNKP biedriem Līvānos.

J. AIZKALNS

Zemnieku saimniecībām

Pēc pašu iniciatīvas

Atzinuši, ka no valsts fondiem uzreiz sagādāt visu nepieciešamo tehniku nav iespējams, rajona zemnieku saimniecību īpašnieki paši izrāda iniciatīvu. Grodnas apgabala Lidas lauksaimniecības mašīnu rūpnīcā viņi iepērk kartupeļu stādāmās un rokāmās mašīnas. Nupat uz rajonu atvestas piecas tehnikas vienības.

Tagad rajona zemnieku saimniecībās ir jau divpadsmit kartupeļu rokāmās un piecas stādāmās mašīnas. Savu iespēju aizbraukt uz kaimiņrepubliku gaida vēl pieci saimnieki. Rūpnīca piedāvā arī vienrindas kartupeļu rokamo kombainu, kura cena ir ap 1100 rubļiem. Samaksu rūpnīca pieņem skaidrā naudā.

Ielūgums uz izstādi

Latvijas Lauksaimnieku savienība uz Preiļu rajona zemnieku apvienības priekšsēdētāja J. Pastara vārda atsūtījusi mūsu zemniekiem ašonus ielūgumus uz izstādi «Lauku diena—90», kas šī gada 6. jūlijā notiks agrofirmā «Ādaži».

Agrofirma «Ādaži» piedāvā tēmu: «Kartupeļu un lopbarības ražošanas sistēmas», firma «BAYER» — «Augu aizsardzība», «BEJO» — «Dārzu audzēšana», «AGRICO» — «Kartupeļu ražošanas tehnoloģija. Jaunākās šķirnes», «BARENBRUG» — «Zālāji», «VAN DER HAVE» — «Kukurūza,

zālāji», «ROYALSLUIS» — «Pukes», «JAN BRUINSMA» — «Tehnika». Dienas kārtībā paredzētas pārrunas ar firmu speciālistiem, daudz iespaidu varēs gūt tehnikas un tehnoloģijas demonstrējumu laikā, bet nobeigumā — izsole un pārdošana.

Protams, gribētāju braukt uz Ādažiem bija vairāk nekā atsūtīto ielūgumu. Tagad jau skaidrs, ka no mūsu rajona uz «Lauku dienu—90» brauks A. Veigulis, L. Cistjakova, A. Opulis, J. Cakuls, A. Určs, J. Lazdāns, I. Jeršovs un J. Pastars.

L. BIRZNIECE

Deputāti protestē

Mūsu laikrakstā 1990. gada 22. maijā bija publicēts LKP Preiļu rajona komitejas pirmā sekretāra P. Vartminska parakstīts paziņojums sakarā ar republikas Augstākās Padomes Deklarāciju par Latvijas neatkarības atjaunošanu, kurš tika pieņemts Uzvaras svētku mītiņā Līvānos.

Šis paziņojums 28. maijā izskatīts Līvānu pilsētas Tautas deputātu padomes sesijā. Par to redakciju informēja sesijas priekšsēdētājs A. Jelisejevs un sekretāre N. Stivrīke. Deputāti minēja paziņojuma sakarā pieņemtu šādu lēmumu:

«1. Līvānu Tautas deputātu padome protestē pret LKP Preiļu rajona komitejas (uz PSKP platformas) pirmā sekretāra P. Vartminska rīcību, kurš pēc Uzvaras svētkiem veltīta mītiņa slēgšanas Līvānu Brāļu kapos organizēja akciju Apvienotās darba kolektīvu padomes aicinājuma atbalstīšanai, kuras laikā klātesošie netika iepazīstināti ar šī aicinājuma saturu. Netika nolāsts un nobalsots paziņojuma teksts, kurš tika nosūtīts mītiņa dalībnieku vārdā Latvijas Augstākajai Padomei un tika publicēts laikrakstos «Sovetskaja Latvija» un «Novadnieks».

P. Vartminska rīcība, nosūtot šādu paziņojumu, uzskatāma par Latvijas Augstākās Padomes un laikrakstu lasītāju dezinformāciju, jo paziņojums ar tādu tekstu netika likumīgi pieņemts minētā mītiņa laikā. Paziņojumā izteiktās tēzes neatspoguļo Līvānu pilsētas iedzīvotāju vairākuma gribu un diskreditē Līvānu iedzīvotājus.

2. Šo lēmumu nosūtīt Latvijas Augstākajai Padomei, laikrakstus «Sovetskaja Latvija», «Novadnieks» un «Atmoda» redakcijām un LKP rajona komitejas pirmajam sekretāram P. Vartminskim.»

Pārskats

par piena izslaukumiem (pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerības datiem)

Saimniecība	Izslaukts no govju jūnija il dekadē (kg)	+ salīdz. ar to pašu laiku 1989. g. (kg)	+ salīdz. ar iepriekš. dekadē (kg)
«Sarkanais Oktobris»	18,1	+0,3	-0,1
«Sarkanā ausme»	16,5	+1	-0,2
«Smelteri»	15,1	+0,1	+0,2
«Gailīši»	14,9	—	+0,6
«Līvāni»	14,5	—	+0,9
Kirova	14	-0,1	+0,2
«Dzinfars»	14	-0,5	+0,5
«Nākotne»	13,9	-0,4	+0,2
Leņina	13,9	-2,1	+0,9
«Ezerciems»	13,7	+1,1	+0,1
«Zelta vārpa»	13,6	+0,1	+0,1
K. Marksa	13,5	-0,2	-0,1
«Gailēni»	13,4	-0,6	+1,1
«Rušona»	13,2	-1,1	+0,4
«Dubna»	13	+0,6	+0,2
Aglonas p. s.	12,5	+0,6	+0,8
«Vanags»	12,5	—	—
«Stjukalns»	12,2	+0,4	-0,1
«Rokupe»	12,2	-1,9	—
Raiņa	12,1	-1,5	-0,1
«Jersika»	11,9	-0,8	+0,6
«Silajāni»	11,1	-0,3	+0,4
Rudzātu p. s.	10,1	-1,2	+0,1
«Vārķeva»	9,5	-2	-0,1
RAJONĀ	13,6	-0,4	+0,3

Palīdzēsim vecajiem un vientuļajiem cilvēkiem

Šī gada 20. februārī rajona Tautas deputātu padome pieņēma lēmumu par ārpusbudžeta fonda izveidošanu rajonā un apstiprināja pagaidu nolikumu. Līdzekļi paredzēti pabalstiem, piemaksām pie pensijām gados veciem cilvēkiem, invalīdiem, daudz bērnu ģimenēm, kā arī citu neatliekamu pasākumu finansēšanai.

Vairākiem uzņēmumiem izsūtītas vēstules ar lūgumu ieskaitīt ārpusbudžeta fondā 3 procentus līdzekļu no uzņēmuma tirā ienākuma, kurš paliek tā rīcībā.

Dienzēl līdz šim līdzekļus ir ieskaitījis tikai republikāniskais projektēšanas un māju celtniecības trešts. Preiļu virsdrēbju šūšanas fabrika ir palikusi soliņumu līmenī. Pārējie uzņēmumi un organizācijas, kā arī dažas rajona saimniecības nejut veģo un vientuļo cilvēku sāpi.

Kāds tad ir stāvoklis šiem cilvēkiem rajonā? 78 vientuļiem veciem cilvēkiem tiek izmaksāts tikai pabalsts — 30 rubļi mēnesī no pilsētu vai pagastu izpildkomiteju līdzekļiem, jo pensiju viņi nesāņem. Vairums šo cilvēku dzīvo laukos. Nav grūti iedomāties viņu darba mūžu un pašreizējo stāvokli. Rajonā 1040 iedzīvotāju saņem pensiju, kas mazāka par 70 rubļiem mēnesī (pagājušajā gadā pensijas līdz 70 rubļiem mēnesī paaugstināja tikai tiem, kuriem bija pilns darba stāžs). Dažiem šiem pensionāriem pensijas apmērs ir pat zemāks par 30 rubļiem mēnesī.

Minimālā summa nepieciešamo pabalstu sniegšanai ir virs 30 tūkstošiem rubļu mēnesī. Pašreiz paredzam vienreizēju pabalstu izmaksāt jūlijā no rajona budžeta pilsoniem ar smagiem sadzīves apstākļiem. Ja iemaksu

ārpusbudžeta fondā vairāk nebūs, tad arī pabalstus vairāk sniegt nevarēsim.

Rajona pensionātā dzīvo 60 cilvēki. Jaunceļamajā paredzētas 150 vietas. Taču līdz nodošanai ekspluatācijā vēl jāgaida divi gadi. Viena sirmgalvja uzturēšana pensionātā izmaksā 90 rubļu mēnesī. Šiem cilvēkiem materiālo atbalstu ir soliņusi Preiļu virsdrēbju šūšanas fabrika, bet līdzekļi ieskaitīti nav.

Gribu atgādināt rūpnīcu un uzņēmumu vadītājiem, darba kolektīviem, kooperatīviem, kā arī atsevišķiem pilsoņiem — būsim iejūtīgi pret sava rajona vecajiem ļaudīm. Līdzekļus no jebkura fonda (uzņēmuma attīstības, sociālā vai alģu) var ieskaitīt Preiļu rajona izpildkomitejas speciāldzēkļu kontā Nr. 14217. Agrorūpnieciskās bankas Preiļu nodaļā ar norādi: ārpusbudžeta

līdzekļi rajona padomei.

Ceram uz rajona uzņēmumu un celtniecības organizāciju kolektīvu, agrofirms «Sarkanais Oktobris», saimniecību un dažādu filiāļu atsaucību. Sevišķi to gaidām no kolektīviem, kuri pašreiz rajona budžetā vispār neko neieskaita, bet izmanto dažādus rajona pakalpojumus.

Gribas ticēt, ka jau šogad tiks pieņemts jauns likums par pensijām Latvijas Republikā un tas kaut daļēji sāks darboties, sākot ar 1991. gadu, tādēļ nepieciešamība pēc pabalstiem turpmākajos gados samazināsies. Ja vien neizsauks sarežģījumus pārejas periods, ieviešot pašvaldības likumu un mainot cenas.

J. BOJĀRS,

rajona Tautas deputātu padomes priekšsēdētāja vietnieks

VALSTS — tas esmu es. Tā savā laikā teica «karalis saule» Ludvigs XIV. Valsts — tie esam mēs. Tā izskanēja padomju veras rītausmā. Sociālistiskā reālisma korifeji nepagurdamī aicināja nomainīt pārāk šauru vārdu «mans» ar daudz plašāko «mēs». Vārdu, patiesām, tika nomainīts ne nazūms, taču — vai izmainījās tas, ko šie vārdi apzīmē? Lingvistiskās transformācijas e vienmēr nozīmē pārmaiņas reālajā dzīvē.

Atgriežoties no vārdiem pie realitātes, pievērsīsim uzmanību, lūk, kam: vienam imperatoram, cāram un karalim, pat — «karalim saulei», nav piederējis tik daudz, cik pieder Padomju valstij. Šai valstij pieder viss vai gandrīz viss: zeme un tās dzīles, meži un ūdeņi, lielas rūpnīcas un darbnīcas, veikali un slimnīcas, masu informācijas līdzekļi un kultūras iestādes.

Valsts līdz pat pēdējam brīdim bija galvenais monopolists milzīgā zemē. Šo monopolu ar pilnām tiesībām var saukt par transnacionālu, ņemot vērā PSRS daudz nacionālo sastāvu.

Pat cilvēks («skruvīte», kā to mīlēja raksturot Staļins) kļuvis par valsts mašīnas neatņemamu sastāvdaļu. Viņš piedzimis valstij piederībā dzemdību namā un pēc nāves to izveda aizsaulē, izmantojot rituālās apkalpošanas valsts kombināta pakalpojumus. Valsts cilvēkam sniedz izglītību, dod darbu, organizē izpriece un atpūtu, nodrošina medicīnisko apkalpošanu, maksā vecumdienu pensiju... Kur vien skaties, kur vien ej — visur visvarenā un visur esošā valsts. Pat organizācijas, kuras dēvē sevi par sabiedriskām, patiesībā ir valsts rokās. To sabiedriskais statuss — vienlīdzīgs sava veida «jums».

Šāda situācija radījusi reālajā dzīvē plaši izplatītas ilūzijas, proti — valsts mūs baro un dzirdina, apgērbj un apauj, paļauj un ielūko. Par šīm «dēvējamajām rūpēm» mēs esam radināti izteikt valstij sirsniņu pateicību. Un

cilvēki bieži vien pat nenocauš, ka valstij patiesībā nepieder nekādas citas bagātības, kā tikai tās, kuras ar savu darbu radījuši tās pilsoņi. Valsts pati nerada nekādas materiālas vērtības, tā tikai nodarbojas ar to sadalīšanu un pārdalīšanu, turklāt — lielāko daļu piesavinoties sev.

Mums skaidri jāapzinās, ka lielākā daļa valsts institūtu, organizāciju un uzņēmumu

bet, lūk, šis ir galvenais. Tādā veidā izlaistā nauda netiek nodrošināta ar reālu produkciju. Dabiski — jo vairāk naudas tiek drukāta, jo mazāk kļūst veicu veikal plauktos. Naudas pirktpēja strauji krīt, un gala iznākamā tās vērtība kļūst pat mazāka nekā naudas izgatavošanai izlietojā papīra un t. pogrāfijas krāsas vērtība.

Kā apturēt šo procesu? Zāles te atklāj pati

Kā uzvarēt inflāciju?

nes zaudējumus. Praktiski nekādus ienākumus nedod, piemēram, brunotie spēki, sabiedriskās kārtības sargāšanas iestādes, skolas, tiesas, veselības aizsardzības sistēma. Starp citu, tas ir saprotams. Bet nav normāli tas, ka zaudējumus nes liela daļa valstij piederušo rūpnīcu, fabriku, sovhozu. Tur, kur privatīpašnieks — kapitālists jau sen būtu piedzīvojis bankrotu, mūsu valsts pastāvīgi atrod iespējas, lai aizlāpītu caurumus savā finansu bilancē.

Kādā veidā? Viss ir ļoti vienkārši. Valstij tās rīcībā ir unikāls ražošanas līdzeklis, kurš nevar piederēt (vismaz likumīgā ceļā) nevienai privātpersonai. Šis ražošanas līdzeklis — iespiedmašīna, ar kuru izgatavo naudu.

Kad valstij nepietiek līdzekļu, lai uzstūrētu savu saimniecību, segtu zaudējumus, maksātu algu arvien pieaugošajai birokrātu un slaustu armijai, tiek iedarbināta iespiedmašīna un nodrukātas naudas zīmes vajadzīgajā daudzumā. Par inflācijas cēloņiem rakstījis daudz

šis slimības būtība. Lai nobremzētu inflāciju, nepieciešams samazināt valsts izdevumus. Bet lai samazinātu valsts izdevumus, jāsamazina ...pati valsts.

Praksē tas nozīmē samazināt to darbinieku skaitu, kuriem valsts maksā darba algu, demontēt ievērojamu daļu pārvaldes aparāta, likvidēt neproduktīvās un līdz ar to bezjēdzīgās birokrātiskās iestādes. Valstij nepieciešams atteikties no vairākām pašreizējām funkcijām, nodot tās pilsoņu sabiedriskām vai kooperatīvām apvienībām, privātpersonām. Un visbeidzot jālikvidē vai jāpārdod (jāiznoma) visi zaudējumus nesošie rūpniecības, lauksaimniecības un transporta uzņēmumi ikvienam, kas vēlas tos nopirkt (ņemt nomā). Citiem vārdiem, runa ir par valsts atvaļināšanu.

Valstij savās rokās jāpatur vienīgi tas, ko nav iespējams nodot cilvēku grupām vai atsevišķiem pilsoņiem, — aizsardzība, sabied-

riskās kārtības sargāšana, ārējie sakari, sociālās nodrošināšanas sistēma. Taču arī šie valsts organizācijām jāsamazina līdz politiski un ekonomiski neprāftīgam apjomam.

Par to, kādas sabiedriski derīgas funkcijas jāveic valstij, jau tiek diskutēts. Ņemsim, piemēram, «valsts rūpes par jauno paaudzi», kuras nereti rada ilūzijas par pārvaldes struktūru labdarību. Istenībā šīs rūpes ir iespējamas tikai, ciktāl valsts ievāc nodokļus (apgrozījuma nodokļa veidā, nodokļus no iedzīvotājiem utt.) un izlieto tos, piemēram, skolu uzturēšanai un dotāciju piešķiršanai (arī slimnīcām, bērnu dārziem, pionieru nometnēm). Ja nodokļu summu samazinātu, atbilstīgi palielinātos iedzīvotāju ienākumi, un tādējādi katrs no mums varētu pats parūpēties par saviem bērniem. Valsts, bez šaubām, savā aprūpē atstātu bāreņus, nabadzīgo ģimeņu bērnus, mazos invalīdus.

Valsts atvaļināšana bez vise pārējā neapšaubāmi radītu pilsoņu personiskās iniciatīvas krasu pieaugumu. Katrs kļūs «pats savas laimes kalējs» un nejutīsies vairs kā nonivīlētāns upuris vai dzīvotājš, uz citu rēķina. No pašreizējām vajām atbrīvosies cilvēku radošā iniciatīva un sāks darboties visās sabiedrības labā. Apskatoties no nevajadzīgajām izrīkošanas funkcijām, no tai neraksturīgo ražošanas un ekonomisko uzdevumu risināšanas, nostiprināsies un kļūs daudz mobilāka arī pati valsts mašīna. «Nevis cilvēks priekš valsts, bet gan valsts priekš cilvēka» — tā būs rakstīta uz tās.

Un, bez šaubām, pārstās pilnos apgriezīnos darboties iespiedmašīna, kas masu tirzā drukā naudas zīmes, par kurām neko nevar nopirkt.

V. REZNICENKO.

APN politiskais komentētājs

Vasarā pirms pusgadsimta

2. Kamēr tapa ultimāts Latvijai...

Iepriekšējā reizē publicētais PSRS ultimāts Latvijai (un Igaunijai) 1940. gada jūnijā «sērījā» tomēr nebija pirmais. Tam, var teikt, bija savdabīga un pamācoša priekšvēsture. «TASS» paziņojums par padomju — lietuviešu konflikta likvidēšanu, ko Maskavas oficiālais «Izvestija» publicēja 16. jūnijā (Nr. 137), liecina, ka Lietuvas ārlietu ministru Urbšis, atrazdamies tolaik Maskavā, savai valdībai domāto ultimātu no V. Molotova saņēma jau 14. jūnijā pulksten 23. Tajā pēc «pārskatīšanas» uzskaitījuma, kas ir krietni prāvāks nekā attiecībā uz Latviju un Igauniju (cita yidū minēts arī konkrētas provokācijas pret padomju garnizonu Lietuvā, kurās vairāki sarkanarmieši it kā noļaupīti un viens nogalināts), izdarīts secinājums triju kategorisku prasību veidā:

«Padomju valdība uzskata par absolūti nepieciešamu un neatliekamu:

1) Nekavējoties nodot tiesai iekšlietu ministru Skuču un politiskās policijas departamenta priekšnieku Povelaiti kā tiesos provokatoriskās rīcības vainīniekus pret padomju garnizonu Lietuvā.»

Prasību 2. un 3. punkts (par jaunās valdības sastādīšanu un nelerobežota padomju karaspēka kontingenta ielašanu Lietuvā) atbilst atbilstīgi Latvijai (tāpat kā Igaunijai) izvirzīto prasību 1. un 2. punktam, turklāt šajos punktos ietvertas prasības izteiktas gluži tādiem pašiem formuluļem.

Šā ultimāta nobeigumā piebilsts:

«Padomju valdība gaida Lietuvas valdības atbildi līdz pulksten 10 rītā 15. jūnijā. Lietuvas valdības atbildes nesanesana līdz šim termīnam tiks uzskatīta kā atteikšanās pildīt Padomju Savienības augšminētās prasības.»

«Jaunākās Zinas» Rīgā (Nr. 135) rakstīja: «Tūlīt pēc šī ultimāta saņemšanas Lietuvas valdība sanāca uz sēdi valsts prezidenta vadībā. Šai sēdē tā nolēma pieņemt visas padomju valdības prasības un informēt par to ārlietu ministru Urbši Maskavā. Valdība ar ministru prezidentu Merki priekšgalā tūlīt atkāpās no amatam. Jaunās valdības sastādīšanu uzdeva ģenerālim Raštīkim, kas tūlīt stājās pie šī uzdevuma izpildīšanas. Maskavā tomēr Tautas Komisāru Padomes priekšsēdētājs un ār-

lietu komisārs Molotovs paziņoja lietuvju ārlietu ministram, ka Raštīkis padomju valdībai nav pieņemams un ka, zīmēloties uz jauno ministru prezidentu un nārejjiem valdības locekļiem, jāapspiežas ar PSRS valdību. Drīz pēc tam ministrs Urbšis telefoniski paziņoja, ka padomju karaspēka dalas šodien pulksten 14 noteiktās vietās pāries Lietuvas robežu un dosies uz norādītajiem Lietuvas centriem. Lietuvas valdība, pilnā mērā rēķinādamās ar stāvokļa nopietnību, tūlīt devusi piekriktīgām organizācijām instrukcijas un pavēles saņemt Lietuvā ienākošo padomju karaspēku tāda veidā, kā PSRS valdība to vēlas. No Maskavas augsti padomju valdības pārstāvi izlidojuši speciāli lidmašīnā uz Kaunu. Lietuvu valdība cer panākt ar viņiem draudzīgu vienošanos visos laulājumos, kas stāv sakārā ar jauno stāvokli. Visi Lietuvas pilsoņi un visi zemes iedzīvotāji uzāicināti katrā zinā izturēties gluži mierīgi un turpināt savu ikdienišķo darbu, kā arī izpildīt savus pienākumus. Tagadējā brīdī vispārējā miera, kārtības un disciplīnas uzturēšana ir pirmais pienākums.»

Savukārt «Izvestija» (Nr. 137) publicēja ziņojumu «Sarkanās Armijas daļu ierašanās Lietuvā», kurā bija teikts:

«Minska, 15. jūnijā (TASS). Šodien pulksten 15 padomju tanku vienības un motorizētie kājnieki pārgāja Lietuvas robežu un līdz vakaram iegāja Vīlnas, Kaunas un Kēdaiņu pilsētās. Padomju karaspēka virzīšanās notiek plānveidīgi un bez tebekādiem incidentiem.»

Kauna, 15. jūnijā (TASS). Šodien pulksten 17.45 padomju tanku vienības un motorizētie kājnieki sāka ierasties Kaunā. Pilsētā nepieredzēta rosība. Desmitiem tūkstoši Kaunas iedzīvotāji ar aplausiem un «urā» saucieniem sveic padomju karaspēku. Sarkanarmiešiem un komandieriem pasniegt ziedus.»

Lietuva līdz ar to kļuva par pirmo upuri staļinskās politikas Baltijas spēlē. Jau 15. jūnijā Lietuvas teritoriju pārplūdināja padomju karaspēks, kas nekavējoties ienēma pozīcijas gar Latvijas dienvidu robežu. 16. jūnijā rītā tas tur jau stāvēja gatavībā.

Imants DEKSENIKS
(LETA)

BRONISLAVS SPŪLIS. Tagad retajam novadniekam, varbūt atskaitot vienīgotos, kuru mūžs cieši salstīts ar pedagogiju, kaut ko izsaka šis vārds. Bet viņš bija viens no Latgales atmodas darbiniekiem, pēc savas pārliecības un darbības līdzīgs tādiem mūsu dižgariem kā Nikodems Rancāns, Francis Trasuns, brāli Skrindas, Francis Kempis. Viss viņa mūžs bija veltīts Latgales apzināšanai un tautas izglītības līmeņa celšanai, latgalešu valodas tiesību aizstāvēšanai, latgaliskā gara saglabāšanai. «Acta Latgalica» 6. sējuma krietnā daļa veltīta viņa piemīnā. Mikelis Bukšs raksta: «Ar visu savu sirdsdedzi un lielu enerģiju viņš līdzīgi atmodas darbiniekiem skubināja tautu uz izglītību, uz sevis atzīšanu un savu tēvu tēvu tradīciju mīlēšanu.»

Bronislavs Spūlis dzimis 1899. gada 5. maijā Vārkavas pagasta Vīlcānos zemnieka ģimenē. Zēnam piemēta neparastas gara dāvanas un centība, tādēļ vecāki nolēma viņu izskolot. Bronislavs mācījās Vārkavas, tad Preiļu pilsētas skolā, Pēterpils ģimnāzijā, skolotāju kursos Daugavpilī. Tad strādāja par tautskolotāju Preiļos, Rēzeknes Valsts komercskolā. Līdztekus darbam viņš 1922-1923. gadā uzsāka studijas Latvijas Universitātes Filoloģijas un filozofijas fakultātes baltu valodu nodaļā. P. Stroda vadītajā Latgales dialektu ortogrāfijas komisijā viņš izpildīja sekretāra pienākumus, rediģēja žurnālus «Zidūnis» un «Latgales Skola».

1929. gadā B. Spūlī iecēla par Izglītības ministrijas tautskolu direktora otro biedru, un šajā amatā viņš aizvadīja desmit visauglīgākos mūža gadus. Pienākumos ietilpa skolu revīzija, inspektoru un pedagogu darba pārraudzīšana, dažādu skolu konfliktu izmeklēšana, ziņojumu sastādīšana skolu departamentam visas Latvijas mērogā. 1927-1931. gadā viņš kopā ar Meikulu Apeli un Joni Turkopulu izdeva «Dzīmtīni» — lasāmo grāmatu Latgales skolām trijās daļās.

B. Spūlīm ir lieli nopelni Latgales skolu tīkla paplašināšanā, jaunu ēku celšanā, skolotāju tiesību nostiprināšanā, latgalešu dialektu mācīšanā, kultūrsabiedriskā darba organizēšanā un veidošanā.

Studentu biedrības laulēšiem un jauniešiem toreiz palīdzēt neko daudz neļaudāja. Tādēļ B. Spūlī nodibināja fondu Latgales trūcīgo studentu atbalstīšanai. Kļuva par tā priekšsēdi. Būdamis īsts «ubagotājs», viņš ātri sagādāja līdzekļus — no dažādiem pagastu, apriņķu un individuāliem ziedojumiem. Šī fonda stipendijas un dažādus pabalstus saņēma ap 400 zilo ezeru zemes launo censonu.

Darba un dažnedažu pienākumu bija atliku likām, tādēļ

Studentu tēvs studijas pats pabeigti spēja tikai 1939. gadā, iegūstot filoloģijas maģistra grādu. Viņa diplomdarbs ir pētījums «Leišu volūdas elementi baznelcunga Jona Kurmina vordneicā».

Viņa spalvai pieder arī virkne citu publikāciju par izglītības un tautas audzināšanas jautājumiem. Tas ir visai plašs sacerē-

LATGALES STUDENTU TĒVS

jums «Moņinjora Nikodema Rancāna kulturāli sabiedriskās darbības nozīmē», raksti «Intelligence un tauta», «Padomāsīm par skolotāju sagatavošanu», «Arī latgaleši jāsaprot zinātniskajai darbībai», «Cik mums ir akadēmiski izglītoti tautieši», «Biedrības «Latgalešu studentu» fonda darbs jāatjauno».

Te vēl jāpiebilst, ka B. Spūlis visu mūžu ir mīlējis un krājis latgalešu folkloru: 1924. gadā kopā ar Meikulu Apeli kājām apceļojot Latgali, daudz vēlāk — 1964. gadā darot to pašu kopā ar savu meitu, bet 50. gados dodamies uz visattālākajiem Latgales novadiem, lai reizē arī vāktu materiālus latgalu valodas vārdnīcai un gramatikai.

Jāsaka — Ulmaņa ierēdņi izturējās neiecietīgi pret latgalešu valodu un dzīves veidu, tādēļ B. Spūlī kā savas tautas aizstāvi no amata atstādīnāja — it kā nar latgalešu separātisma piekopšanu. Vēlāk viņš strādāja par Plavīņu ģimnāzijas direktoru.

Okupācijas laikā B. Spūlī absolvējis ar baltu nodaļas absolventi Annu Kivrāni, kuru pazina jau vairākus gadus. Vairāvu daļu vasaras brīvlaika viņi bieži pavadīja Zvirgzdēnes napaista Vesperovā pie sīevas saimes.

Vācu laikā Bronislavu Spūlī iecēla par Rēzeknes komercskolas direktoru. 1944. gadā, kad daudz meklēja patvērumu svešās zemēs, viņš neemigrēja, taču arī nekād nepielāgojās svešai ideoloģijai. Pēc kara nedaudz strādāja Krāslavā, tad līdz pat nensītai viņam atļāva pasniegt krievu valodu latviešu studentiem.

Sajos gados savu gara potenci viņš varēja paust galvenokārt caur vēstulēm uz Rietumiem, caur grāmatu sūtījumu apmaiņu ar Mikeli Bukšu, Jezubu Rudoviču, Henriku Tihovski un citiem tautiešiem. Rakstīt vēstules viņš

prata, pauzot tajās arī augstas, cēlas idejas. Kā atzīst M. Bukšs, tās bija kā cela zvaigznes ārzemniekiem, bet pašam autoram — vienīgā publicēšarās iespēja.

B. Spūlī sniedz zinātas par sevi, raksta par saviem ieskatiem un atziņām, dod padomus pētniecības un zinātnes īpaši — valodniecības jautājumos, konsultē kolēģus par avotiem Lietuvā un Leningradā, kur pats Saltikova-Scedrina bibliotēkā, piemēram, ir pētījis vecos izdevumus, arī par Latgales izlokšnēm, sūta korigējumus par ārzemes rakstīto, interesējas par norisēm trimdā, stāsta par ievērojamo kultūras darbinieku dzīvi mājās.

Ārzemniekiem, neapšaubāmi, bija interesanti uzzināt, teiksim, par Latgales keramiku sarosīšanos 1958. gadā, par Staņislava Broka diriģenta panākumiem, par Pāvela Glaudāna veidoto Andriava Jūrdža portretu, par Seimaņa Putāna dzejas izlasi, par materiāliem, kas saistīti ar Pīteru, Migliniku un Andriavu Jūrdžu un glabājas Ludzas novadpētniecības muzejā, par Verdaškeviču, kura trīsdesmitajā gados Padomju Savienībā izdevusi vairākas grāmatas par Latgali un atzīstama par otro Valēriju Seili.

Daudzas vēstules sūtītas no Ludzas, pēdējā — 1974. gada 25. augustā no pilsētas slimnīcas, kur pie viņa bija atbraukusi sieva, meita, bet visvairāk par viņu pēdējā laikā esot rūpējusi: svaine. Šajā vēstulē B. Spūlī pakavējās pie studentu fonda, laikam gan uzskatīdams to par galveno sava mūža veikumu. Lielā Latgales dēla sirds pārstāva pūkstēt tā paša gada 25. oktobrī. Apglabāts viņš Rīgā, Sarkan-daugavas kapos.

Pēc B. Spūļa nāves tika organizēti vairāki viņam veltīti pasākumi ārzemes, nodibināts viņa piemiņas fonds, piešķirtas Spūļa godalgas. Starp pirmajiem laureātiem mināmi Jons Mzga-Leidumnieks, Alberts Spogis, Konstantīns Strods-Plenciniks, Jons Trūps, Jeronīms Osveils, Ontons Zvidris.

Apveltīts ar dzimtenes mīlestību kvēlojošu sirdi un asu prātu, B. Spūlī redzēja un sāprata savas tautas grūto stāvokli un postu. Zināja, ka pareizo ceļu tāl parādīt var tikai intelligence, un gādāja, lai tāda patiešām arī būtu. Augstais amats nekād nešķīra viņu no tautas, par lojalitāti viņu mīlēja l skolotāji, skolnieki. Tādi cilvēki ir tautas mugurkauls. Taču viņa aicinājumi tautai nezaudēt savu valodu un pagātni nereti atsitās kā pret nenārvaramu mūri no valdošo aprindu puses.

Dzīmtenē šis dižais mūsu mazās tautas dēls vēl tikai gaida atzīnību.

Viktors TROJANOVSKIS

ALEKSANDRS PELEČIS

Tā, kā jūra krastos paliek,
Tā, kā bērzi kalnos paliek,
Tā, kā senči kapos paliek, —

Paliksim ar savu zemī
Paliksim ar savu tautu
Saulēsmūžu vienuviet!

Liktenim spītējot

Rajonā lietišķās mākslas un vēstures muzeja darbinieces šogad strādā Vanagu pusē. Ar materiāliem un dokumentiem papildinās muzeja fondus.

Krievārē, piemēram, Andrejs Spūlis nodeva muzejam kurpnieka spēles un sīkspārņa vēlluktu. Unikāla ir Ausekļa rakstu izlase kā piemiņa par dienestu 5. Cēsu kājnieku pulkā, kas tika pasniegta ar viņa atvalināšanu no armijas rindām 1937. gadā. Šeit pat tika pierakstītas viņa sievas siera receptes.

Skiltēros ekspedīcijas dalībnieces apciemoja rokdarbinieci Venerandu Patmalnieci. Antons Prānevskis atlāva iepazīties ar Sibīrijas dienasgrāmatu, iedevīnāja izsūtījuma laiku čemodānu un dokumentus.

Arī Monika un Ādams Babri dalījās atmiņās par trimdas gadiem. Šogad ekspedīcijas laikā muzeja darbinieces lielāku vērību velta represētajiem, pieraksta viņu atmiņas, vāc dokumentus un citu priekšmetus.

Daudzām jo daudzām Vanagu pusē iedzīvotājiem nācās izbaidīt stalinisko represiju sekas. Sibīrija kļuva uz gadiem par dzīves vietu. Daži no viņiem tā arī palika tālās Sibīrijas zemē, citi — izklīda pa plašo Padomju zemi, sīkstākie un izturīgākie atgriezās dzimtajā pusē. Lai, liktenim spītējot, sāktu visu no gala.

Ar šiem cilvēkiem arī tiekas ekspedīcijas dalībnieces. Nopietnu vērību viņas pievērš arī tā sauktās baznīckunga Juhneviča bandas liktenim. Un, protams, arī 1945. gada 25. aprīlī nošautajiem. Patiesības izziņošana turpinās, jo vēsturē nedrīkst būt balto plankumu.

No pensionāres Monikas Babres atmiņām (tā kā brālis bija dezertieris, ģimēni izsūtīja uz Tomskas apgabalu).

Izveda sestdienas rītā. Jau pār ūtumu varēja dzirdēt, kā atnāk krieviski runājošie. Viņi ielāva kūrināt uguni, jo 15 minūšu laikā visiem jau vajadzēja būt mašīnā. Tā neēdušus un ar to, kas bija tikai mugurā, arī aizveda. Izveda Moniku un Ādamu Babrus kopā ar vīratēvu un vīramāti un trim maziem bērniem. Aizbraucot uz Sibīriju, Babru ģimenei mājās palika divas slaucamas govīs, viena grūsnā tele, divi zirgi, sīvenmāte, četras lielās aitas ar jēriem, līnu mašīnā, mašīna, vērtījamā mašīna, zemes apstrādes mašīnas. Mājas bija tikko uzceltas. Pat laulības gredzeni palika mājās, skapī.

No Antona Prānevskā atmiņu pierakstiem.

1949. gada 25. martā pienāca ziņa, ka izved no Vārkavas pagasta. Tas bija vēl paša rīta agrumā, bet ap vienpadsmitiem nelūgtie ciemiņi jau ieradās pie Prānevskiem. Ieradās 5 — 6 karavīri virsnieka vadībā un kā iecīniece Kursiņu četrgadīgās skolas skolotāja. Māti neizveda, jo viņa bija aizbraukusi uz Rīgu. Ģimene līdz panēma miltus, spēki, maizi un vārtītas pupas. Naudas nebija.

Izveda uz Tomskas apgabalu. Šeit izsūtītie strādāja kolhozā «Sestoļ stezd» dažādus lauku

□ Līgo svētki Sibīrijā 1956. gadā.

□ Latviešu kāzas Omskas apgabalā.

□ Monika Babre (trešajā rindā pirmā no labās) strādāja Tomskas apgabalā cūku fermā.

darbus. Meža darbos nācās strādāt bez brīvdienām.

Arī Sibīrijā izsūtītie tika aplikti ar pārtikas nodokli (piens, olas). Nodoklis krājās līdz pat Stalina nāvei. Tad to dzēsa. Sakarā ar nodokļa nenomaksāšanu bija ieradusies aģenti un pat aprakstījuši mantu — piecu lākatu, segu un mēteļi.

1956. gadā viņš atgriezās mājās. Bija grūti. Kūti, šķūni un pirti kolhozs bija sadedzinājis malkā. Dzīvojamajā mājā bija ierīkota krejotava un, protams, atpakaļ šeit neļaidā.

Par 1949. gada izvešanu liecina Jūlija Spūle.

24. martā tika likts braukt uz

pagasta centru, kur viņa kopā ar tādēļ pašiem atbraucējiem tika ieslodzīta bijušajā Vārkavas skolā. Šeit laudis noturēja visu nakti bez ēšanas. Visi bija drausmīgi pārbaidīti.

Otrā rītā viņa tika atzīta uz kaimiņu mājām, lai apkoptu palikušo saimniecību un lopus. Kaimiņu ģimēni viņas acu priekšā aizveda uz Sibīriju. Pie izvešanas bija virsnieks no Daugavpils un vietējie komjaunieši.

Arī turpmākajās ekspedīcijas dienās muzeja laudis cer uz ciema lauku atsaucību.

V. ROMANOVSKIS
J. SILICKA fotoreprodukcijas

Preiļu pilsētas dzīvokļu sadales komisijā

Par dzīvojamo telpu piešķiršanas kārtību

Pagājušā gada 6. decembrī Latvijas PSR Ministru Padome pieņēma lēmumu Nr. 254 «Par dzīvojamo telpu piešķiršanas kārtības pilnigošanu». Šī lēmuma pieņemšana izskaidrojama ar to, ka pēdējos gados dzīvokļu problēma republikā stipri saasinājusies.

Iepriekšējie lēmumi (1983. gada 23. decembra lēmums Nr. 722, 1985. gada 29. maija lēmums Nr. 278 un 1989. gada 14. februāra lēmums Nr. 46) ar šī gada 1. janvāri atzīti par spēku zaudējušiem. Republikas Ministru Padome uzdevusi Tautas deputātu padomi izpildkomitejām līdz šī gada 1. jūlijam precizēt dzīvokļu rindas, jo uzskata, ka ekonomiskās patstāvības apstākļos jāizstrādā jauna dzīvokļu politika, kas būtu vērsta uz sociālā taisnīguma principu nostiprināšanu. Pirmām kārtām tas attiecas uz pilsoņiem, kuri ilgā dzīvojuši un strādājuši republikā un nav nodrošināti ar labiekārtotām dzīvojamām telpām.

Paredzēts, ka turpmāk iedzīvotāji, kam ir tiesības uzlabot vai saņemt dzīvojamo platību, tiks sagrupēti trijās rindās. Iepriekšējie lēmumi paredzēja 16 rindas. Jaunajā lēmumā noteikts, ka līdz šī gada 1. jūlijam jāprecizē vispārējās, pirmās kārtas un ārpuskārtas grupas, nemot par pamatu to, kad pilsoni, kam nepieciešams uzlabot dzīvokļa apstākļus, nemti uzskaitē. Nav šaubu, ka tieši šāda uzskaitē palīdzēs ieviest taisnīguma principu dzīvokļu sadalē, jo daudzās rindās, kas bija agrāk, ieviesa brīžiem (varbūt pat apzinātu) haosu.

Pārskatot pašreizējo rindu, ko pašlaik dara Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes dzīvokļu komisija, kļūst skumji, ka cilvēki, kuri pilsētā nodzīvojuši gandrīz vai visu mūžu, joprojām nav saņēmuši labiekārtotu apdzīvojamo platību, bet gandrīz visi partijas darbinieki, kā arī iepriekšējie rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas darbinieki pratuši apmainīt savus dzīvokļus pret labākiem vairākkārt.

Sobrīd Preiļu pilsētas dzīvokļu rindā ir apmēram 260 iedzīvotāji. Ar katru dienu šī rinda kļūst lielāka, bet, kā paši pilsētnieki redz, dzīvokļu celtniecība rit lēnām. Un arī tad vairumā tos būvē resori.

Ar dzīvokļu rindu precizēšanu pašlaik nodarbojas komisija. Kad pilnībā tas tiks izdarīts, leņķis interesē varēs iepazīties ar rindām tuvāk. Bet pašlaik pilsētas izpildkomiteja un dzīvokļu komisijā jūš varat iepazīties ar jauno nolikumu. Tāpēc šoreiz par kārtību, kādu paredz lēmums, informēsim tikai īsumā.

Vispārējā rindā uzņem pilsonus, kuri pastāvīgi dzīvo un ir pierakstīti attiecīgajā apdzīvotajā vietā pēdējos 10 gadus un kuriem uz vienu ģimenes locekli ir mazāk par 6 kvadrātmetriem dzīvojamās platības; pilsonus: kuri pēdējos 40 gadus pastāvīgi dzīvo un ir pierakstīti attiecīgajā apdzīvotajā vietā un kuriem uz vienu ģimenes locekli ir mazāk par 8 kvadrātmetriem; tos, kuri pilsētā dzīvo ne mazāk kā 30 gadus un kuriem uz vienu ģimenes locekli ir mazāk par 7 kvadrātmetriem dzīvojamās platības.

Pirmās kārtas rindā tagad būs novienoti Lielā Tēvijas kara dalībnieki un noteiktā kārtībā tiem piešķirtas personas; Padomju Savienības Varoņi un personas, kam ir citi apbalvojumi; I un II grupas invalīdi; skolotāji un citi vispārīgizglītoto šo skolu, internātu un arodizglītības mācību iestāžu pedagogiskie darbinieki, kuriem darba stāžs specialitātē nav mazāks par 5 gadiem; sievietes, kam piešķirts Mātes Varones nosaukums; daudz bērnu ģimenes un ģimenes, kurās piedzimuši divi; strādnieki un kalpotāji, kuri ilgā laiku nostrādājuši vienā uzņēmumā personas, kas smagā formā slimo ar hroniskām slimībām, kuras minētas slimību sarakstā; jaunaulātie, kas stājušies laulībā līdz

30 gadiem, un jaunās ģimenes, ja bērns piedzimis pirmajos trīs gados pēc laulībām un ja šīm ģimēnēm nav izolētas dzīvojamās platības. No tā devētajiem «ziemeļniekiem» turpmāk rindā uzņems tikai tos, kuri pirms darba Ziemeļos ir dzīvojuši Preilos.

Par pilsoņiem, kuriem nepieciešams uzlabot dzīvokļa apstākļus un kuri ar dzīvojamām telpām nodrošināmi ārpus kārtas, atzīstami tādi, kas dzīvo telpās, kuras stihiskas nelaimes rezultātā kļuvušas dzīvošanai nederīgas; tie, kas attiecīgajā pilsētā vairāk nekā 40 gadus dzīvo ne-labiekārtotās telpās; augsti kvalificēti speciālisti, kas pārcelti vai uzaicināti darbā, ja dzīvojamās platības piešķiršana paredzēta darba līgumā, kurš pirms jaunā speciālista pieņemšanas saskaņots ar izpildkomiteju, arodbiedrības komiteju un darba kolektīva padomi; personas, kas ievēlētas amatā, ja darbs šajā amatā salstīts ar pārbraukšanu. Ārpuskārtas dzīvojamu platību var iedalīt aspirantūru, klīnisko ordinatūru, augstāko, vidējo speciālo un citu mācību iestāžu absolventiem, kas sadales kārtībā norīkoti darbā, paredzot nodrošinājumu ar dzīvojamo platību, ja darbs saistīts ar pārbraukšanu uz citu apvidu vai ja viņi atgriežas savā pastāvīgajā dzīvesvietā un jaunā speciālista pieņemšana darbā iepriekš saskaņota ar izpildkomiteju, arodbiedrības komiteju un darba kolektīva padomi.

Rajonu un pilsētu Tautas deputātu padomēm ir tiesības piešķirt dzīvokli ārpus kārtas atsevišķiem pilsoņiem, kuriem nepieciešams uzlabot dzīvokļa apstākļus, nemot vērā šo pilsoņu darbu un sabiedrisko darbību.

Uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kur ir savs dzīvokļu fonds, to sadala, ievērojot šo pašu lēmumu. Izpildkomitejas uzskaitē uzņem tikai vienu ģimenes locekli, kurš pārstāv visu ģimēni, bet darbavietā — katru ģimenes locekli (ja viņi strādā dažādās darbavietās) dzīvojamās platības saņemšanai visai ģimenei.

Ko jaunais likums paredz gadījumos, ja pilsoņiem piešķirtu citu apdzīvojamo platību, bet viņa agrāk aizņemtajā telpā paliek dzīvot ģimenes locekļi? Šis dzīvojamās telpas — apmērs nedrīkst pārsniegt vienam cilvēkam noteikto normu. Un te nav jāmeklē nekādi mainas varianti. Dzīvojamās platības maiņu šādos gadījumos veiks izpildkomiteja, tāpēc nav jāgas meklēt kaut kādus «variantus», kas nestabilizētu likumus.

Rajona Tautas deputātu padomes izpildkomiteja 1989. gada 22. martā pieņēmusi lēmumu, kas paredz uzņemt rindā jaunos speciālistus, kas atsūtīti darbā uz rajonu, bet kuri vecāki dzīvo rajona teritorijā. Saprotamas ir rūpes par to, lai jaunie speciālisti atgrieztos strādāt savā rajonā. Un pilsētas izpildkomitejai nebūtu īpašu iebildumu, ja rindā tiktu uzņemti abu skolu pedagogi vai citi speciālisti. Taču šo lēmumu ļoti veiksmīgi sākuši izmantot tie jaunie speciālisti, kuri strādā laukos. Un iznāk, ka Preiļu pilsētai, bet nevis Aizkaines pagasta izpildkomitejai jāapgādā ar dzīvokli ievēlētās skolas pedagogi. (Starp citu, pedagogi ir dzīvojamā platībā arī Aizkainē). Rindā dzīvokļa saņemšanai stājas apkārtējo saimniecību speciālisti, to, īrk, viņi ir pierakstīti ne vecākiem. Bet Preilos ir lielas grūtības ar pilsētā vajadzīgo speciālistu apgādāšanu ar dzīvokliem, kur nu vēl apgādāt apkārtējo skolu un kolhozu speciālistus. Tāpēc pilsētas izpildkomiteja lūgus rajona Tautas deputātu padomes izpildkomiteju tuvākajā laikā pārskatīt un izskaidrot šo lēmumu.

A. ILJINA.

Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes deputāte, dzīvokļu sadales komisijas locekle

Keramiķu dzimtas turpinātājs

Kad šī mēneša sākumā Rīgā, Etnogrāfiskajā Brīvības muzejā notika tradicionālais tautas lietišķās mākslas gadatirgus, tajā ar 25 darbiem piedalījās arī Ušpelju keramiķu dzimtas jaunākais pārstāvis Aivars Ušpelis. Viņa māla veidojums — naudas krātuvītes, silvīpes, taures, kas rotātas ar nacionālajiem ornamentiem, dažādu dzīvnieku un putnu attēliem, izpīrka uzreiz.

Ušpelji nākuši no slavenā keramiķu novada — Silajāņiem. Tēvs

Antons Ušpelis podnieka ripu grieza vairāk nekā 50 gadus. Tagad jau vecums. Viņa darbu turpina dēli: Antons, Pēteris (Latvijas Mākslinieku savienības biedri) un Viktors. Pirmais ar tēvu un māti dzīvo Garķalnē pie Maltas, kur viņam ir darbnīca, pārējie divi dzīvo un strādā Rēzeknē.

Aivars Ušpelis ir Antona Ušpeļa (juniora) dēls. Viņam šopavasar palika 16 gadu. Aivars mācās Rēzeknes lietišķās mākslas vidusskolā,

kuru savā laikā pabeidza tēvs, gadiņus ilgi par kvalificētu keramiķi.

Jā, Aivaram Ušpelim uz keramiķu ir kēriens. Pirmos darbus no māla viņš sāka veidot jau 5—6 gadu vecumā, tagad jau guvis labas iemaņas.

Un tā: keramika iegājusi Ušpelju dzimtas trešajā paaudzē. Tautas māksla turpinās.

J. GURGONS

Vasara
J. SILČIKA fotohede

Tas interesē visus

Vēlreiz par preču sadali

Pašreizējās konjunktūras apstākļos rajona iedzīvotāji arvien biežāk jautā tirdzniecības darbiniekiem par atsevišķu preču (sevišķi — deficīta) sadales kārtību. Tāpēc šajā publikācijā gribu atbildēt uz šiem jautājumiem.

□ Situācija kafijas pārdošanā pret taloniem ir šāda: pirmajam pusgadam iedalīti 2850 kilogrami šķīstošās kafijas, faktiski saņemti 2400 kilogrami; pret taloniem Preiļu patērētāju biedrībā pārdoti 1240 kilogrami, Līvānu patērētāju biedrībā — 975 kilogrami, rituālu vajadzībām — 180 kilogrami. Talonu Nr. 1 varēs izmantot otrajā pusgadā, un pret to kafiju pārdosim atbilstoši tās saņemšanai no piegādātājiem. Kad taloni Nr. 1 tiks pilnīgi segti, sāksies kafijas pārdošana pret taloniem Nr. 2.

□ Degvīna un likieru izstrādājumu pārdošana pret taloniem notiek, ņemot vērā to piegādes apjomus. Piegādātāji tikai par 60 — 85 procentiem nodrošina iedalītos fondus, tāpēc degvīna un likieru izstrādājumu pārdošanas normu nācās samazināt. Jūnijā pret taloniem Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3 pārdosim vienu pudeli degvīna vai likieru izstrādājumu. Arī otrajā pusgadā pret vienu talonu pārdosim tikai vienu pudeli. Pret neizmantojamiem taloniem Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3 jūnijā degvīna un likieru izstrādājumu iegādāties vairs nevarēs.

□ Cukura pārdošana pret taloniem kārtība paliek iepriekšējā. Cukura pārdošanas normu nosaka republikas Ministru Padome, un šī norma ir vienāda visā Latvijas teritorijā. Atgādināšu to vēlreiz: jūnijā — 2 kilogrami, jūlijā — 3 kilogrami, augustā — 2 kilogrami, septembrī — 1 kilograms, novembrī — 1 kilograms, decembrī — 2 kilogrami cukura pret vienu talonu.

□ Tualetes ziepju un velas pulvera pārdošana pret taloniem notiek saskaņā ar izniegtajiem taloniem. Jūnijā saimniecības ziepes pārdosim pret talonu Nr. 2.

□ Patlaban rajonā, pret taloniem pārdod šādas preces: šķīstošā kafija, degvīna un likieru izstrādājumi, velas pulveris, saimniecības un tualetes ziepes, cukurs. Sakarā ar realizācijas pieaugumu normēta atsevišķu preču (augu eļļa, zivju konservi, margarīns, krējums, tēja, konditorejas izstrādājumi, makaroni, ceptā maize, cigaretes, sērskābe, sāls) pārdošana, citiem vārdiem — noteikts, cik daudz šo preču drīkst pārdot vienam pircējam. Augu eļļu, putraimus, miltus, makaronus, sāli pārdodam uz vienkāršiem tikai rajona iedzīvotājiem atbilstoši noteiktajai pārdošanas normai.

□ Rūpniecības preču pārdošanā rajonā patlaban ir šāda kārtība: daļa preču (tehniski sarežģītas un sadzīves preces) iedalīta, lai stimulētu iedzīvotājus

nodot lauksaimniecības produkciju, tehniskās izejvielas, savvaļas augļus un ogas (minēto preču pārdošana notiek atbilstoši līgumiem, kas noslēgti ar lauksaimniecības produktu, izejvielu, augļu un ogu piegādātājiem); daļa preču tiek izmantota, lai stimulētu zemnieku saimniecības piegādāt lauksaimniecības produktus. Mēbeles, tehniski sarežģītas preces un sadzīves preces sadalītas pēc to īpatsvara pa pagastiem un pilsētām atbilstoši tur dzīvojošo cilvēku skaitam.

Katrā pagastā ir sava rinda, atbilstoši kurai pagasta padome nosaka tirdzniecības kārtību. Preiļos un Līvānos to veic tirdzniecības pakalpojumu birojs. Pārējā rūpniecības preču daļa (šūtie un trikotāžas izstrādājumi, apavi, paaugstināta pieprasījuma galantērijas un parfimērijas preces) paredzēta izbraukuma tirdzniecībai rajona kolhozos un padomju saimniecībās, kā arī pārdošanai pašu biedriem Preiļu un Līvānu universālveikalos un Aglonas ciemata rūpniecības preču veikalos.

□ Stāvoklis iedzīvotāju nodrošināšanā ar būvmateriāliem ir šāds: piegādāji pilnībā nesedz iedalītos celtniecības materiālu fondus vajadzīgajā sortimentā. Pirmajā pusgadā nav piegādāts cementa, silikātkleģeļu un gāzbetona nepieciešamais daudzums. Piegādāji aizbīdinās ar izejvielu un autotransporta trūkumu. Būvmateriāli rajonā tiek sadalīti šādi: no gada fondiem jaunsaimniekiem un jaunbūvniekiem lauku apvidū saņem 43 procentus no jaunbūvniekiem un remontiem paredzētiem kopējiem fondiem; jaunbūvniekiem un remontiem Preiļos tiek iedalīti 5 procenti, Līvānos — 7 procenti, bet dzīvojamu māju remontiem laukos — 32 procenti būvmateriālu.

Par to, cik daudz un kam konkrēti pienākas celtniecības materiāli iedalīto fondu apjomos, sarakstus iesniedz agrorūpniecības apvienība «Preiļi» (zemnieku saimniecībām un jaunbūvniekiem laukos), rajona dzīvokļu un komunālās saimniecības ražošanas apvienība (jaunbūvniekiem un remontu vajadzībām Preiļos un Līvānos), pagastu padomes (remontiem lauku apvidū). Atbilstoši šiem sarakstiem arī notiek būvmateriālu pārdošana.

□ 1990. gadā rajonam iedalīti 30 videomagnetofoni, Videomagnetofonus pa organizācijām un uzņēmumiem sadala rajona izlīdzinātāja. Atbilstoši iesniegtajiem sarakstiem tos var iegādāties pārdošanas vietā Pleskāvē.

V. VJAKSE.

Preiļu rajona patērētāju biedrību savienības priekšsēdētāja vietniece tirdzniecības jautājumos

Redaktors Pēteris PIZELIS

DAUGAVPILS CEĻOJUMU UN EKSKURSIJU BIROJS

piedāvā šādas ceļazīmes.

Ceļojumiem ar lidmašīnu (grupām)

Birobidžana — Habarovska — no 17. līdz 21. jūlijam (15 cilvēkiem, cena — 6105 rubļi).

Mingečaura — Baku — Tbilisi — no 22. līdz 28. augustam, no 12. līdz 17. septembrim (cena 6540 rubļi).

Odesa — Kišineva — no 7. līdz 11. augustam (cena 5700 rubļi).

Irkutska — Baikāls — no 19. līdz 23. augustam (15 cilvēkiem, cena — 4665 rubļi).

Volgograda — no 10. līdz 14. septembrim (cena 5880 rubļi).

Almaata — no 20. līdz 24. septembrim (cena 7980 rubļi).

Sevana — no 19. līdz 24. septembrim (15 cilvēkiem, cena 3270 rubļi).

Ordžonikidze — no 14. līdz 19. septembrim (cena 6450 rubļi).

Feodosija — Kerča — no 25. līdz 30. septembrim (15 cilvēkiem, cena 3225 rubļi).

Angarska — Baikāls — no 19. līdz 23. septembrim (15 cilvēkiem, cena 4680 rubļi).

Gori — Tbilisi — no 19. līdz 23. septembrim.

Ceļojumiem ar lidmašīnu (individuālās)

Batumi — no 2. līdz 13. jūlijam, no 15. līdz 26. augustam (cena 238 rubļi, bērniem no 7 gadiem — 180 rubļi).

Mahačkala — no 19. līdz 29. jūlijam, no 18. līdz 28. augustam (cena 244 rubļi, bērniem no 9 gadiem — 185 rubļi).

Alušta — no 29. augusta līdz 8. septembrim (cena 230 rubļi).

Soči — no 11. līdz 21. septembrim (cena 260 rubļi).

Melitopole — no 2. līdz 16. septembrim (cena 278 rubļi).

Ceļojumiem ar vilcienu (grupām)

Maskava — no 6. līdz 10. jūlijam (15 cilvēkiem, cena 1275 rubļi), no 17. līdz 21., no 24. līdz 28., no 24. līdz 29. augustam (30 cilvēkiem), no 31. augusta līdz 4. septembrim, no 7. līdz 11. septembrim (15 cilvēkiem), no 14. līdz 18. septembrim, no 14. līdz 19. septembrim (30 cilvēkiem).

Ļeņingrada — no 13. līdz 17. jūlijam (15 cilvēkiem, cena 1050 rubļi), no 6. līdz 11. septembrim (15 cilvēkiem, cena 1380 rubļi.), no 21. līdz 25. septembrim (30 cilvēkiem, cena 2100 rubļi.), no 10. līdz 16. septembrim (15 cilvēkiem, cena 1350 rubļi.).

Kohtlajerve — Narva — Tartu — Tallinna — no 2. līdz 7. augustam (30 cilvēkiem, cena 3360 rubļi).

Jaroslava — Kostroma — Ugliča — Rostova — no 9. līdz 15. septembrim (15 cilvēkiem, cena 2190 rubļi).

Ceļojumiem ar vilcienu (individuālās)

Rostova pie Donas — ar tvaikoni pa Azovas jūru (5 dienas Rostovā, ekskursijas pa Rostovu, uz Taganogu, Azovu, Novočerkasku, piecu dienu atpūta uz tvaikona, ekskursijas uz Jeisku, Mariupoli) — no 3. līdz 15. augustam (cena 198 rubļi).

Astrahaņa (dzīvošana viesnīcā, ekskursijas pa Astrahaņu, ekskursija ar tvaikoni pa Volgu) — no 13. līdz 26. augustam (cena 232 rubļi).

Sevastopole (privāts sektors pa 3 — 4 cilvēki, ekskursijas pa Sevastopoli, vienas dienas ekskursija uz Jaltu, Bahčisaraju) — no 29. augusta līdz 13. septembrim (cena 218 rubļi).

Gorkija — Astrahaņa (ar tvaikoni «Ijičs», ekskursijas uz Gorkiju, Kazanū, Kuibiševu, Volgogradu, Astrahaņu, Saratovu, Ceboksariem, Uljanovsku) — no 1. līdz 20. septembrim (cena 223 rubļi).

Klaipēda (dzīvošana privāts sektorā pilsētā labiekārtotos dzīvokļos pa 2 — 3 cilvēki, ekskursijas pa Klaipēdu, uz Liepāju, Palangu) — no 7. līdz 16. augustam (cena 176 rubļi).

Ceļojumiem ar autobusu (30 cilvēkiem) Sologorska — Minska — Hatina — no 3. līdz 5. augustam (38 cilvēkiem, cena 1938 rubļi).

Pērnavā — Tallinnā — no 5. līdz 7. augustam (cena 1600 rubļi).

Volkoviska — Grodņa — Druskininki — no 17. līdz 19. augustam (cena 1710 rubļi).

Sauļi — no 31. augusta līdz 2. septembrim (cena 1590 rubļi).

Novgoroda — no 10. līdz 13. augustam (cena 2050 rubļi).

Kauņa — Trāki — Viļņa — no 26. līdz 27. augustam, no 16. līdz 17. septembrim (cena 990 rubļi).

Vitebska — Polocka — no 19. līdz 20. augustam, no 9. līdz 10. septembrim (cena 1140 rubļi).

Gagarina — Narofominska — Maskava — no 13. līdz 18. septembrim (cena 3720 rubļi).

uz Ļeņingradas piepilsētas pilīm (Gatčina) — no 7. līdz 10. septembrim (cena 2040 rubļi).

Bresta — Belovežas gārša — no 28. septembra līdz 1. oktobrim (cena 2190 rubļi).

Pleskava — Pečori — Puškina Kalni — no 14. līdz 16. septembrim (cena 1740 rubļi).

Puškina Kalni — no 1. līdz 2. septembrim (cena 1060 rubļi).

Ceļazīmes var iegādāties pēc adreses: pasta indekss 228400, Daugavpils, 5. Augusta ielā 25, tālruni: 26206 — ceļojumiem ar lidmašīnu un autobusu, 26503 — ceļojumiem ar vilcienu.

DAUGAVPILS

1. CEĻU BŪVES RAJONAM

darbam dzelzsbetona izstrādājumu iecirkni steidzami vajadzīgi:

tilta un buka celtnu mašīnisti (vidējā izpeļņa — 200 — 300 rubļi mēnesī),

atslēdznieks — santehniķis (vidējā izpeļņa — 150 — 200 rubļi mēnesī, iespējams strādāt profesiju apvienošanas kārtībā).

No šī gada 6. līdz 8. jūlijam uz Eikša ezera notiks

VISSAVIENĪBAS SACENSĪBAS ODENSSLEPOŠANĀ.

Sacensību sākums plkst. 11.00 katru dienu.

Caur uguni un sniegu
Aiz apvārša man jāaiziet.
Viskrāšņāk saule deg, kad riet.
Man jāaiziet...

(M. Kempe)

Izsakām līdzjūtību Santai Ošai.
MAMINU izvadot smiltāja.
Jauktā kora dalībnieki

...Nava savas māmulinas.

Kas iecēla saulītē.

(T. dz.)

Dalām bēdu smagumu ar Karīnu Ošu.

Preiļu mūzikas skola

Es būšu, mans bērns,

tavās siltajās acīs

un klusajos vārdos, ko sacīsi tu.

(P. Vilps)

Preiļu rajona kultūras nodaļa
Izsaka līdzjūtību Preiļu bērnu
mūzikas skolas direktorei Santai
Ošai, MAMUĻU smiltāja izva-
dot.

Aiziet gadi, aiziet mūži.
Trīs lietas neaiziet:
Paliek saule, paliek jūra.
Paliek darbi padarīti.

(T. dz.)

Izsakām dziļu līdzjūtību Arnoldam Ošam, SIEVASMATI uz kapu kalniņu aizvadot.
Preiļu «Lauktechnikas» remontdarbnieku kolektīvs

Mirdzēs tur saules stars.

Kur cilvēks ir ieminis pēdas.

(J. Osmanis)

Skumstam kopā ar Santu Ošu.
MAMINU smiltāja pavadot.
Rajona kultūras nama kolektīvs

Ar bērniem, mazbērniem un

padarītiem darbiem

Tu paliec šai saulē un mūžībā.

(E. Vēveris)

Izsakām līdzjūtību Francim Bogotais, TEVU smiltāja izvadot.
Kolhoza «Sarkanā ausma» mehanizatori

● LAIKRAKSTĀ PUBLICĒTIE MATERIĀLI NE VIENMĒR ATSPĒGULO REDAKCIJAS VIEDOKLI. PAR PERSONU VĀRDU UN UZVĀRDU, SKAITĻU UN FAKTU PAREIZĪBU ATBILD RAKSTU AUTORĪ.

● MŪSU ADRESE:
228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

● REDAKCIJAS TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietniece izdevumam krievu valodā — 22154, atbildīgā sekretāre vietniece izdevumam krievu valodā — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, sabiedriski politiskā nodaļa — 21789, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļa — 21985, vēstule, skolu dzīves un jaunatnes nodaļa — 22203, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās, iespējams Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpils, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Avīze» (Rīgas, K. Valdemāra ielā 105). Viena nosacītā iespiedloksne. Ofsetiespiedums. Izdevējdarbības licence Nr. 000069. «Новадникс» («Земляк»). Газета Прейльскаго района на латышском языке.

Metiens 14 166 eksemplāru (latviešu valodā — 10 178 eks., krievu valodā 3 988 eks.).

Indekss 68169.
Pas. 658.